

**22 Temmuz 2007 tarihinde genel seçimlere giden AKP,
yeniden tek başına iktidar Zamlar Geri Çekilsin,
Kamulaştırma Başlasın...**

ÖZELLEŞTİRME'NİN FATURASINI ÖDEMİYORUZ!

Enerji alanında son 20 yıldaki tüm özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamaları 2001'de yayımlanan 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında gerçekleştirilmiştir. Yasanın amaç maddesinde "...;elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanması..." ifadeleri yer almaktaydı. Günümüzden bakınca söz konusu hedeflerin hiçbirinin yerine getirilmediği görülüyor. Tam tersine; hem teknik hem de ekonomik bakımdan kırılğan, rekabetin olmadığı, şeffaf olmak bir yana fatura kalemlerinin gizlendiği bir dönemi yaşıyoruz.

olmasının ardından çok hızlı bir şekilde özelleştirme sürecini yeniden başlatmış, 2009 yılında ilk olarak Başkent bölgesi ile başlatılan süreç son olarak Toroslar bölgesinin devredilmesiyle 30 Eylül 2013 tarihi itibarıyla kamunun elinde bulunan bütün elektrik dağıtım şirketleri özelleştirilmiştir.

Kamu, Malını Geri Alsın!

Elektrik Dağıtım bölgeleri işletme hakkının devri yöntemiyle özelleştirilmekte olup, söz konusu model uyarınca; şirketler, -varlıkların mülkiyeti kamuda kalmak kaydıyla- hem işletmeden sorumlu hem de yeni yatırımları yapmakla yükümlüdür. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından her yıl onaylanan tarifeler yoluyla yatırımlar gene devlet tarafından finanse edilmektedir. Elektrik dağıtımı, temel bir kamu hizmetidir ve kritik önemde bir alt yapı üzerinde gerçekleştirilmektedir. Bu altyapının mülkiyetinin özel bir şirkete devredilmesi düşünülemez. Zaman içinde dağıtım bölgelerinde bulunan kamu otoritesinin zayıflaması ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının denetleyici kuruluşu TEDAŞ'ın yapması gereken teknik denetimleri yerine getirememesi nedeniyle, inisiyatif şirketlerin eline geçmiştir. Düzenli olarak bakımının yapılması, yenilenmesi, çağın şartlarına göre yeni teknolojilerle desteklenmesi gereken alt yapının süre sonundaki durumunu şimdiden kestirmek imkansızdır. Elektrik faturalarından finanse edilen bu yatırımların, ne düzeyde hayata geçtiği soru işareti olarak kalmaktadır. Yeterli personeli olmayan TEDAŞ'ın denetim yapamaması nedeniyle, bu yatırımların yerindeliği ve şebeke gelişimine katkısı belirsizdir.

Isparta'da yaşadığımız çöküntünün teknik birçok nedeni olmakla birlikte temel nedeni özelleştirme politikalarının yarattığı denetimsizliktir. Yoğun kar yağışının arızalara neden olması doğal sayılsa bile sistemin günlerce ayağa kaldırılamaması yapısal sorunların bulunduğunu göstermektedir. Öncelikle tek çatı altında planlanması ve işletilmesi gereken sistemin parçalara bölünmesi risk yaratmaktadır. Kesintinin ilk günlerinde bölgedeki özel dağıtım şirketinin başka şirketlerin ekiplerinden yardım dahi alamaması sorgulanmalıdır.

Isparta'da Halkın Elektrik Kesintisi Nedeniyle Oluşan Zararı Dağıtım Şirketi Tarafından Karşılmalıdır!

Bölgesel tekel olan elektrik dağıtım şirketi, işletmesini üstlendiği dağıtım şebekesi bölgesinde olabilecek meteorolojik oluşum ve gelişmeleri önceden tahmin etmek, olağan dışı doğa koşullarında uygulanacak Acil Eylem Planlarını hazırlamak ve bu planlarda belirtilen önlemleri uygulamakla yükümlüdür. Isparta'da yaşanan süreç, dağıtım şirketinin böyle bir hazırlığı olmadığını göstermiştir. Bu nedenle, 4 günlük elektrik kesintisi nedeniyle halkın oluşan zararlarının tazmini ile ilgili tüm sorumluluğu dağıtım şirketinin üstlenmesi gerekmekte olup, konunun mücbir sebep olarak değerlendirilmesi söz konusu olamaz.

Özelleştirmenin Bedeli: Katlamalı Zam !

Özelleştirmelerden önce 4 kişilik bir ailenin asgari yaşam standartları için kullanacağı 230 Kwh'lık tüketim için ödediği konut faturası 2007 yılında 36 TL iken bugün ilk kademenin 210 Kwh'ya yükseltilmesine rağmen, Şubat 2022 itibariyle 329,6 TL'ye yükselmiştir. Konutlarda asgari fatura 2007-Şubat 2022 arasında yüzde 816 oranında zamlanmıştır. Oysa TÜİK verilerine göre, Aralık 2007 ile Ocak 2022 arasındaki Tüketici Fiyatları Endeksi değişimi yüzde 424'dür. Veriler aradan geçen dönem içinde özelleştirmelerin etkisiyle, elektrik faturalarının genel enflasyonu katlayacak şekilde arttığını ortaya koymaktadır.

Kurulu güç ve üretimdeki payı, %20'nin altına düşen kamunun ne fiyatları kontrol altına alacak, ne elektrik arzında sürekliliği sağlayacak, ne de toplumsal faydayı gözetecek bir gücü ve kontrol mekanizması kalmamıştır.

Dağıtım Bedeli İçine Gizlenen Zammın Emekçi Halkın Sırtına Yüklenmesi Kabul Edilemez!

2016 yılına kadar faturalarda görünür olan kayıp kaçak, sayaç okuma bedellerinin dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesi sonrasında tamamen gizlenmesi ile elektrik faturaları halkın bilgisinden kaçırılmış ve deyim yerinde ise karartılarak halkın bilgi alma hakkı engellenmiştir. Faturalarda artık bütünüyle gizlenen dağıtım bedelini oluşturan kalemlerin toplamı 2007'de 4,623 kuruş iken yüzde 629 oranında artarak 33,7 kuruşa yükselmiştir. Üretilen her mal ve hizmetin temel girdisi olan elektrik enerjisindeki fiyat artışları, genel enflasyonun da artmasına neden olmaktadır. Kırılgan ekonominin temel sorunlarından biri olan yüksek enflasyonu yaratan faktörlerden biri şüphesiz enerji zamlarıdır. Elektrik enerjisindeki artışlar genel enflasyon oranıyla sınırlı kalsaydı, bugün daha iyi ekonomik koşullarda yaşıyor olacaktık.

Ülkenin içinden geçmekte olduğu ve her geçen gün büyüme emaresi gösteren krizin en çarpıcı belirtilerinden birisini, sayıları her geçen gün artan enerji yoksulları oluşturmaktadır. Türkiye elektrik ve doğalgaz fiyatlarında, hükümetin fiyat baskılama politikalarına rağmen enflasyonun %55-60 üzerinde artış yaşayan, geçtiğimiz yıl 5 milyon kişinin faturalarını ödeyemediği için enerji kesintisi yaşadığı, enerji yoksulluğunun ciddi bir sorun olduğu bir ülkedir. Bugün insanlar kabul edilemez seviyelere ulaşan elektrik ve doğalgaz fiyatları yüzünden ısınamaz, barınamaz ve günlük yaşamlarını idame ettiremez bir hale gelmişlerdir.

Kamu Kaynakları Toplumun Ortak Yararı için Kullanılmalıdır!

Kamunun olanaklarının toplum yararına kullanılması esas olması gerekirken ne yazık ki, EÜAŞ'ın toptan tarifesi, dağıtım ve görevli tedarik şirketlerini sübvansé etmek için kullanılmaktadır. EÜAŞ'tan 31,86 kuruşa alınan enerji, ikinci kademe konutlara 111 kuruş, ticarethanelerde ise 165 kuruş daha fazlaya satılmaktadır. Faturaları hazine tarafından ödenen genel aydınlatmada kullanılacak enerji için EÜAŞ tarafından uygulanan toptan fiyatın 135 kuruş olması da dikkat çekicidir. EÜAŞ'ın toptan tarifeleri kamu zararı oluşturacak şekilde, dağıtım şirketleri ve bu şirketlerin yan kuruluşu olan görevli tedarik şirketlerini desteklemektedir.

Bu kapsamda;

1. Kamu kaynaklarıyla gerçekleştirilen yatırımların, yeniden toplum genelini ve genel ekonomiyi destekleyecek şekilde kullanılması sağlanmalıdır.
2. Elektrik faturalarında 1 Ocak 2022 itibariyle gerçekleşen fahiş zam, tüm sonuçlarıyla geri alınmalıdır. Gerçekleştirilen fazladan tahsilat hemen yurttaşlara iade edilmeli veya sonraki faturalarında mahsup edilmelidir.
3. Bir gece de yüzde %100'leri aşan fiyat artışlarının bir daha oluşmaması için acilen yapısal değişiklikler hayata geçirilmelidir.

4. Faturalar üzerinden, yüksek vergi oranlarıyla bütçe açıklarının kapatıldığı, özelleştirme bedelleri için alınan dövize endeksli kredilerin rahat ödenmesi için şirketlere kaynak aktarıldığı bu dönem sonlandırılmalıdır.
5. Arz güvenliğini sağlamak ve toplam maliyeti düşürmek için kamunun yenilenebilir kaynaklara yatırım yapması, özelleştirilen üretim tesisleri ve dağıtım bölgelerinin kamulaştırılması acilen gündeme alınmalıdır.
6. Kamulaştırma sonrasında iletim, dağıtım şebekelerinin eksikleri giderilerek, üretim tesislerinin yeni teknolojilerle kamu tarafından geliştirilmesine yönelik planlama yapılmalıdır.

Sonuç olarak bugün yaşadığımız krizin sorumlusu kamu kaynaklarını sınırsız bir şekilde sermayenin hizmetine sunan siyasi iktidarın ta kendisidir. Bu nedenle Kamusal hizmetlerin herkese eşit ve ucuz bir şekilde ulaştırılabilmesi için piyasacı politikaların terk edilerek toplumcu ve kamucu politikaların hayata geçirilmeli, yaşadığımız krizin faturası da patronlara ödetilmelidir.

Krizin Yüğü Patronlara!

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu